

Protokoll 1/2024

fört vid Kommunstyrelsens råd för Agenda 2030s
sammanträde torsdagen den 25 januari 2024 kl. 16:00-17:30,
Hantverkargatan 3D, möteslokal Kristallen

Ledamöter

Tommy Nederman (OPOL) Vice ordförande
Felicia Schartner Giertha (S)
Katja Jassey (V)
Aura Baila (M)
Ingrid Gunnarsson (SD)
Gunnar Caperius (C)
Carl Fredrik Häggqvist (KD)
Maria Albin (OPOL)
Saira Alladin (OPOL)
Magnus Breitholtz (OPOL)
Ida Hellrup (OPOL)
Zandra Kanakaris (OPOL)
Fedra Vanhuysse (OPOL)

Övriga närvarande

Karin Gustafsson Biträdande stadsdirektör
Karin Moberg Tjänsteman SLK
Lina Pennlert Tjänsteman SLK
Lina Ploug Tjänsteman SLK
Åsa Lindhagen Borgarråd (MP)
Sverre Dahlstedt Borgarrådssekreterare (MP)
Madeleine Duggin Borgarrådssekreterare (S)

Justerare

Tommy Nederman, Ida Hellrup

Paragraf

§§1-6

Sekreterare

§ 1

Mötet öppnas

Ordföranden förklarar sammanträdet öppnat.

§ 2

Närvarande

Ordföranden hälsar alla välkomna. Närvaron kontrolleras.

§ 3

Val av justerare och tid för justering av protokoll

Protokollet justeras av ordföranden Tommy Nederman och Ida Hellrup. Protokollet justeras den 1 februari 2024.

§ 4

MR-programmet

Borgarrådet Åsa Lindhagen (MP) inleder punkten med information om stadens arbete med MR-frågor och om stadens första samlade MR-program.

Lina Ploug, strateg välfärdsavdelningen, presenterar arbetet med stadens nya MR-program och stadsledningskontorets förslag som det ser ut idag.

Rådet reflekterar kring på förhand utskickade frågor och lyfter bland annat följande punkter:

- Programmet har bra mål och övergripande syfte.
- Viktigt med tydlighet i de analyser som görs i programmet. Det behövs ävens konkreta och tydliga mål som kan följas upp samt viktigt med transparens i de vägval som görs.
- Följa upp implementeringen. Ge konkreta förslag till nämnder och bolag som kan följas upp.
- Farhågor lyftes kring att ambitionsnivån inte får bli lägre än de program som funnits tidigare för exempelvis barns rättigheter, när nu flera program slås ihop och blir ett program.
- Belysa de stora skillnaderna i olika stadsdelar när det kommer till olika problem. Lösningen ser olika ut i olika delar av staden.
- Lyfta frågan om mäns våld mot kvinnor på så sätt att skrivningarna i MR-programmet överensstämmer med det program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation som löper ut 2025 och är ett separat program från MR-programmet.
- Problemen med rätt till adekvat bostad.
- Kopplingen mellan mänskliga rättigheter och miljöanalys. Fokusera på klimatanpassning och policypåverkan genom livsstil.

Rådets yttrande

Rådet har efter sammanträdet tagit fram ett gemensamt yttrande i relation till stadens MR-program som lyfter problemet med trångboddhet.

Bostad som mänsklig rättighet

Alla har rätt till en levnadsstandard, inklusive bostad, som är tillräcklig för den egna och familjens hälsa och välbefinnande[1]. Från att svensk bostadsstandard hörde till de lägsta i Europa för 100 år sedan, byggdes bostadsnöden och bostadsbristen bort under de följande 50 åren. Under senare år har trångboddhet återkommit och

är nu ett påtagligt problem, fr a för barnrika familjer med låga inkomster (se även figur). Trångboddheten påverkar sannolikt livsmöjligheterna i form av social utveckling, utbildning och risk för infektionssjukdomar[2]. I områden med mycket trångboddhet finns också en högre sårbarhet för de värmeböljor som kommer att bli fler i framtiden, relaterad till bostaden, områdets utformning och befolkningens underliggande sjuklighet. I Stockholms kommun bodde 2022 var femte boende (19,8%) i flerbostadshus trångt[3] år 2022. Andelen var högre bland barn, nästan vart tredje barn (31,2%) i flerbostadshus bodde trångt[4]. Bland de hushåll som bedömts vara trångbodda i Stockholms län kan nära hälften (ca 60 000 av 134 000) av ekonomiska skäl inte skaffa en tillräckligt stor bostad i sin egen kommun[5].

Bostadsbyggandet motsvarar inte behoven. I Stockholmsregionen pågår enligt Länsstyrelsen en utveckling där antalet bostäder med överkomlig hyra minskar parallellt med att behovet av dessa bostäder ökar. Bristen på billiga hyresrätter utgör ett växande problem. De lägenheter som byggs är inte heller anpassade för större familjer. Enligt Länsstyrelsen har ettor och tvåor stått för 60% av all nyproduktion i flerbostadshus sedan 2015. Endast 15% har haft fyra rum eller fler. Även framöver är det mindre bostäder, företrädesvis 1–2 rum och kök, som kommer att byggas[6]. I det existerande beståndet tenderar temperaturen att vara högre under värmeböljor (värmeöar) i områden där trångboddhet är vanlig[7], samtidigt som det är vanligt med underliggande sjuklighet och funktionsinskränkning som ökar sårbarheten. Trångbodda familjer rapporterar också oftare obehag av höga sommartemperaturer[8].

Sammantaget pekar bilden på ett ökande problem i form av bristande tillgång på bostäder som är adekvata för hälsa och välbefinnande bland familjer med låga inkomster. Att betona frågan i kommunens MR-program kan vara ett sätt att höja medvetenheten om frågans vikt och underlätta en samling kring nya vägar att lösa den. Utöver billigare och tillräckligt stora bostäder skulle minskad arbetslöshet öka de berörda familjernas möjligheter att ta sig ur sin trångboddhet.

[1] Artikel 25 1. Var och en har rätt till en levnadsstandard tillräcklig för den egna och familjens hälsa och välbefinnande, inklusive mat, kläder, bostad, hälsovård och nödvändiga sociala tjänster samt rätt till trygghet i händelse av arbetslöshet, sjukdom, invaliditet, makas eller makes död, ålderdom eller annan förlust av försörjning under omständigheter utanför hans eller hennes kontroll (FNs konventioner om mänskliga rättigheter, <https://www.regeringen.se/contentassets/87af45b9fb7f449a909b686204bb5527/fns-konventioner-om-manskliga-rattigheter/>)

[2] Lorentzen JC, Georgellis A, Albin M, Jonsson M. Residential overcrowding in relation to children's health, environment and schooling – a qualitative study. *Scandinavian Journal of Public Health*. 2023;0(0). <https://journals-sagepub->

com.proxy.kib.ki.se/doi/full/10.1177/14034948231198285?rfr_dat=cr_pub++0pubmed&url_ver=Z39.88-2003&rfr_id=ori%3Arid%3Acrossref.org

Söderberg M, Cronie O, Adiels M, Rosengren A. The influence of overcrowding and socioeconomy on the spatiotemporal spread of covid-19 – a Swedish register study. Report no 2022:1 from School of Public Health and Community Medicine, Gothenburg university. <https://www.amm.se/wp-content/uploads/2022/10/The-influence-of-overcrowding-and-socioeconomy-on-the-spatio-temporal-spread-of-COVID-19%E2%80%93221014.pdf>

[3] Trångbodd enligt norm 2. Norm två infördes på 1960-talet och definieras som högst två personer per rum och dessutom ska det finnas ett kök och ett vardagsrum

[4] SCB Pressmeddelande 2023-12-12: Var tredje barn i flerbostadshus bor trångt. <https://www.scb.se/pressmeddelande/var-tredje-barn-i-flerbostadshus-bor-trangt/>

[5] Region Stockholm, Regional Utveckling. Hushållens tillgång till godtagbara bostäder i Stockholmsregionen. <https://www.regionstockholm.se/verksamhet/Regional-utveckling/Nyheter/2021/06/en-av-tio-stockholmare-ar-trangbodd/>

[6] Från Regionala bostads-marknadsanalyser 2022, Rapport 2022:17, Boverket, december 2022 <https://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/publikationer/2022/regionala-bostadsmarknadsanalyser-2022/>

[7] SVT Nyheter/Datajournalistik. <https://www.svt.se/datajournalistik/den-ojamlika-varmen/>

[8] Centrum för arbets- och miljömedicin. Miljöhälsorapport för Stockholm 2021. <https://www.camm.regionstockholm.se/rapporter-och-faktablad/rapporter/miljohalsorapporter/bestall-miljohalsorapport2021/>

Särskilda yttranden

Rebecca Rubin (OPOL), Chef för social hållbarhet på Hemvist förvaltning, har inkommit med ett särskilt tillägg till rådets yttrande enligt följande.

Vidare utmaningar med bostadsförsörjning för barnrika familjer med låga inkomster vars trångbodhet adresseras i tidigare inlägg. Utifrån ett byggbransch och hyresrättsperspektiv.

Bostadsbyggandet motsvarar inte behoven. Byggtakten i landet och länet har minskat. Under 2023, beräknas 17 000 lgh ha byggstartats vilket ska jämföras med Boverkets bedömning att det krävs 67 300 nya bostäder per år under perioden 2023-2030. Detta riskerar att skapa ännu större brist på bostäder som möter behoven och skapa värre inlåsnings effekter för de grupper vars behov är som störst.

Givet den svenska strukturen med hyresförhandlingar och presumtionshyressystemet kommer hyrorna i det nybyggda bostadsbeståndet vara högre än i det äldre, vilket skapar svårigheter för nyproduktionen att lösa utmaningen med stora bostäder för barnrikafamiljer med låga inkomster (så tillvida inte stöd på något sätt reducerar hyran).

Genom lång kötid i bostadskön skapas möjlighet tillgång till ett förstahandskontrakt, ofta har just de grupper som har behov av större bostäder inte den kötid som krävs. Vilket motverkar att större nyproducerade bostäder kommer dessa grupper till gagn.

Att betona frågan i kommunens MR-program kan vara ett sätt att höja medvetenheten om frågans vikt och underlätta en samling kring det flertal nya kreativa vägar som krävs för att lösa den.

För mer information:

Behov av bostadsbyggande 2023-2030 – www.boverket.se

Stöd för hyresbostäder och bostäder för studerande –

www.boverket.se

Vad är presumtionshyra – www.hyresgastforeningen.se

Maj Pettersson (OPOL), Kunskapsområdesansvarig föredöme och framtidstro på Fryshuset, har inkommit med ett särskilt tillägg till rådets yttrande enligt följande.

Utifrån det sociala perspektivet är det även viktigt att tydliggöra att trångboddhet ofta påverkar exempelvis möjlighet att göra läxor vilket i sin tur påverkar skolgång. Även att man inte kan vara hemma och att många unga då istället är ute. Frågan om trångboddhet har även en viktig brottsförebyggande aspekt. Här ser vi på Fryshuset att många barn och unga kan inte vara hemma och detta i sin tur leder till att unga hittar andra mötesplatser. Exempelvis torg, tvättstugor osv. Detta i sin tur blir en risk för exempelvis rekrytering till destruktiva miljöer.

§ 5**Inkommen remiss: Inrätta kommunstyrelsens råd för nationella minoriteters rättigheter**

Rådet för en diskussion kring upplägg och framtagande av ett svar på remissen: Inrätta kommunstyrelsens råd för nationella minoriteters rättigheter. Rådet ska besluta om ett remissyttrande på mötet den 22 februari 2024.

Ordföranden Tommy Nederman, Saira Alladin och Felicia Schartner Giertha tar emot synpunkter på remissen från rådet inför nästa möte.

§ 6

Övriga frågor

Rådet kommer fram till att testa ett nytt arbetssätt och bilägga ett yttrande till kommande protokoll.

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Sven Tommy,Nederman	2024-02-01
Ida Sofi,Hellrup	2024-02-01